

повсякденного життя, але стверджує свої власні художні закони, орієнтовані на пошук адекватної мови для реального діалогу театру та сучасного суспільства на затребувані гостроактуальні теми.

Новизна стосується виділення в незалежному театральному форматі його сутності як «живого театру», «театру взаємодії», творчої свободи й таких аспектів, як: інноваційні експерименти з гібридними формами, що є колажем нових технологій, медіа елементів і мистецтв, іншими словами, експериментально-креативним творчим процесом у контексті найновітніших дискурсів сучасного мистецтва театру, нетрадиційних методологій творення театральних постановок як експрес-формату швидкого меседжу. У руслі нової драматургії вбачається інтенсифікація пріоритету нівелювання догматики тексту з поступом поза рамками традицій театального простору та урахуванням фізичності театальної форми й елементів сценічної мови. Сама естетика сучасних театральних форм вбачається продукуюною цифровою культурою та тотально орієнтованою на безперервний експеримент і пошук нової мистецької мови, спроможної на відтворення нових, гостроактуальних сенсів, у світлі змін світосприйняття сучасної глядацької аудиторії.

Ключові слова: актуальні тенденції сучасної театальної культури; незалежний театральний формат; пошук адекватної мови діалогу театру та сучасного суспільства.

Надійшла до редакції 7.04.2024 р.

УДК 792.97(477) «20» (045)

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У МИСТЕЦТВІ СУЧАСНОГО ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК УКРАЇНИ

Задорожня Дар'я Володимирівна – аспірантка кафедри театрознавства, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого, Київ
<https://orcid.org/https://orcid.org/0000-0002-1289-4262>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.780>
dashoo@ukr.net

Розглянуто питання використання цифрових технологій при створенні художнього образу і організації творчого процесу в театрі ляльок. Констатовано, що інтеграція новітніх технологій до театального простору є спільною тенденцією для різних сфер сценічного мистецтва. Висвітлено аспекти комунікації «театр – глядач» при застосуванні можливостей мережі Інтернет. Показано прояви синтезу традиційних театральних технологій з модерними мультимедійними, шляхи оновлення принципів та прийомів організації простору сцени в сучасному театрі ляльок. Розглянуто чинники гармонізації за нових умов творчих і технічних сторін діяльності художника, а також розширення художньо-технічного інструментарію звукорежисури. На матеріалі вистав 2017-2024 рр. театрів ляльок Києва виявлено прийоми здійснення художнього синтезу при застосуванні новітніх технологій.

Ключові слова: цифрові технології, новітні технології, сценографічний простір, засоби виразності, мистецтво театру ляльок.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Нинішній світ дедалі інтенсивніше розвивається і цифрові технології починають укорінюватися у багатьох сферах життя. Вони проникають до різних галузей мистецтва, впливаючи на їхній розвиток та вдосконалення. Не є виключенням і театр ляльок. Цифрові технології надають нові можливості для створення ляльок та декорацій, дають змогу використовувати аудіовізуальні ефекти для формування атмосфери і емоцій, а також надають можливість онлайн-трансляцій і записів вистав. Постановки театру ляльок стають більш складними технічно, користуючись новими методами і технологіями, театр ляльок стає ще більш синтетичним.

Сучасні театральні постановники мають чималий діапазон технологічного оснащення (світлове оформлення, проекційні прибори, відеозображення тощо). Симбіоз мистецтва і модерних технологій дозволяє ухвалювати оптимальні рішення, необхідні для постановочного процесу, що сприяє досягненню результатів, які відповідають потребам нинішнього глядача.

Вивчення новітніх тенденцій в мистецтві театру ляльок та залучення цифрових технологій до театральних постановок є актуальним аспектом в соціокультурному контексті сьогодення.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. У низці праць українських дослідників здійснюються спроби висвітлити нові технічні можливості збагачення мистецької сфери загалом й театру зокрема. Так, стаття В. Бистрякової, А. Осадчої і О. Пільгук присвячена системному аналізу загальної характеристики інноваційних підходів та технологій у сучасному мистецтві [1]. С. Триколенко розглядає постановки вистав із використанням сучасних проекційних технологій в декораційному оформленні [5]. Справжню експансію мультимедійних технологій, що стала чинником кардинального збагачення змістовно-образних можливостей сценічного мистецтва й найсуттєвішою інноваційною ознакою сучасної сцени, констатована Г. Липківською [3].

За спостереженнями Л. Дерман та М. Кобилянської, використання сучасних технологій спричиняється до появи нових театральних професій [2]. О. Тонкошкура наголошує на тому, що відбувається не лише естетизація театральної техніки, а й технологізація художнього оздоблення простору театральної сцени, що є загальним процесом розвитку взаємовпливу науки і мистецтва [4]. Т. Хвостова у своїй статті розглядає культурне середовище Інтернет як важливий чинник функціонування театральної культури у сучасному цифровому суспільстві, досліджуючи тенденції розвитку крізь призму специфіки Інтернет-простору [7]. Однак, застосування цифрових технологій в сучасних постановках театру ляльок наразі залишається поза увагою українських дослідників попри те, що ця сфера становить невід'ємну складову експериментального процесу театального мистецтва загалом.

Мета статті – висвітлити основні тенденції використання цифрових технологій в мистецтві театру ляльок.

Виклад основного матеріалу. Нині театр ляльок впроваджує технічні і технологічні інновації, до яких входять нове світлове, звукове і механічне обладнання як на творчому, так на організаційному рівнях. До новітніх технологій можна віднести і електронні продажі квитків, і онлайн-трансляції вистав, і застосування мультимедійних систем та комп'ютерних новацій у виставах. Таким чином, можемо констатувати два напрями інтеграції цифрових технологій до театального мистецтва.

Один із напрямів – використання інформаційних технологій для заповнення даними (сайти, архіви, реклама, віртуальне спілкування та ін.) Інтернет-простору. Не акцентуючи окремо увагу на цій темі, обмежимося наведенням міркувань Т. Хвостової: «Можливість саморозвитку Інтернет отримує завдяки системній самодостатності та відсутності жорсткого зв'язку з функціональними спеціалізаціями, що, у свою чергу, дозволяє розглядати його як самостійну підсистему культури. На сучасному етапі динамічне зростання значення цієї культурної підсистеми відображається в зміні інформаційно-комунікативного середовища, розвитку віртуального простору, трансформації психіки та ментального типу людини, створенню нових форм традиційних видів мистецтв та ін.» [7; 40-41]. Кожен заклад культури, стверджує дослідниця, потребує динамічної присутності у Інтернет-просторі з метою подолання будь-яких бар'єрів в спілкуванні зі значною частиною глядачів, особливо із молодіжною групою, для якої ці технології є звичними та зручними, що дозволить цим культурним закладам залишатися конкурентоспроможними [7; 41].

Використання цифрових технологій дозволяє змінювати простір взаємодії театру з глядачем. Більшість театрів ляльок створюють свої сайти, сторінки у різних соціальних мережах, заочно втягуючи глядачів в театральний простір, що дозволяє вести з ними діалог, пропонуючи ознайомитися з діяльністю театру, репертуаром, уривками вистав тощо. Глядач зі свого боку здатен створювати для театрів безкоштовну рекламу за допомогою фото і відео, які роблять на власні електронні пристрої, викладаючи їх потім в Інтернет. Крім того, цифрові технології дозволяють проводити театральні фестивалі у Інтернет-просторі у режимі онлайн чи з можливістю передивитися вистави, обговорення та інше у записі. Це популяризує мистецтво театру ляльок, адже полегшує присутність більшої кількості учасників не лише з різних міст, а й різних країн.

Інший напрям проявляється у використанні цифрових технологій як повноцінних складових у формуванні образної системи вистав. На думку Г. Липківської, однією з визначальних тенденцій сучасної сцени є превалювання візуального образу (відеоряду) над рядом вербально-змістовним. Інноваційна інженерія, до якої входять проектори, мультимедійні екрани, лазерне обладнання, а також відповідне цифрове програмне забезпечення набуло масовості й розвитку, і тому впровадження мультимедійних технологій стало однією із визначальних ознак нинішнього театру [3; 105].

Можливості цифрового простору стають нібито чарівною паличкою для театрів ляльок, що допомагає поширювати даний вид мистецтва, навіть у складні періоди. Наведемо переконливі міркування щодо шляхів подолання кризових обставин у закладах сценічного мистецтва: «Конкуренція та локдаун, що пов'язаний з епідемією COVID-19 змусили шукати нові шляхи до залучення глядача в театр, щоб налагодити зв'язок із сучасною цифровою аудиторією. У цих умовах конкурентна перевага театральних проєктів визначається умінням реагувати на сучасні тенденції та реалії, що відбуваються у світі, в інформаційному громадському просторі. Саме інформаційний аспект та використання сучасних діджитал технологій набувають важливого значення, позаяк без застосування даних ресурсів, особливо в умовах локдауну, складно реалізувати будь-який театральний проєкт» [2; 35].

Нинішній процес глобалізації руйнує традиційні стереотипи уявлення про театральні форми. Новітні технології більшою мірою зорієнтовані на утворення візуальних образів, тому їхнє використання у сценографії виправдано з точки зору універсалізації процесу створення вистави (від ідеї на ескізі до втілення в реальності). Починається етап інноваційного оформлення сценічного простору.

У сучасному театрі ляльок відбувається синтез традиційних театральних технологій з модерними мультимедійними технологіями. У виробництві декорацій продовжують використовувати дерев'яні бруски, фанеру, алюмінієві трубки, аплікації, футер, бязь, які розписуються акриловими і іншими фарбами; використовують техніку пап'є-маше для створення бутафорії і ляльок. І разом із тим залучають до оформлення сценічного простору вистави (вирішення художнього образу) використання багатофункціональних світлових пристроїв, світлодіодних елементів, відео проєкцій, голограм, лазерних шоу тощо.

Можна додати думку авторів статті «Інновації та технології в сучасному мистецтві», яка нам близька: «Стверджуючи про взаємодію інновації та традиції в мистецтві можна виділити кілька особливостей. По-перше, будь-яка традиція – це колишня інновація, будь-яка інновація – це потенційно майбутня традиція. По-друге, інновація та традиції у творчості митця доповнюють одна одну» [1; 194].

Застосування передових технологій дозволяє художнику зрівноважити творчу і технічну сторони своєї діяльності, органічно поєднуючи процес створення художнього образу (сценографічного вирішення) та втілення задуму (виготовлення декорацій і ляльок) за власними кресленнями, розрахунками, кошторисами.

Використання цифрових технологій при створенні ляльок чи декорацій у театрі ляльок надає художникам нові можливості для втілення своїх ідей – створювати майже ювелірні деталі, які раніше були важко досяжними через недосконалість традиційних методів створення. Крім того, використання цифрових технологій надає змогу експериментувати з формами і матеріалами, створюючи унікальний театральний продукт.

Сьогодення відрізняється не лише своєю формою вистав, а й технологіями створення ляльок та декорацій – з'явилися засоби виготовлення, що точно відповідають ескізам художників. Одним із прикладів використання таких засобів є лазерне різання. Художник створює ескізи ляльок чи декорацій з зазначенням розмірів сценічного простору, передає ці креслення дизайнеру, який переводить дані у 3D-формат і програмує фрезерний верстат (заявлений вище, лазерний), який за чіткими розрахунками вирізає відповідну форму. Художники створюють цифрову модель, яка може відтворюватися у різних матеріалах (дерево, пластик тощо). Це дає змогу створювати ляльки і декорації з високим ступенем деталізації і складності, а також експериментувати з різними формами і розмірами.

Техніку лазерного різання задіяно у виставі «Алі-Баба» (2017, КЗ ТВЗК «Театр ляльок на лівому березі Дніпра» режисер – М. Урицький, художник – М. Данько). Усі ляльки та частина декорацій створено плоскими фігурами, вирізаними з дерева та розмальованими акриловими фарбами. Персонажі жінок зроблено трохи більшими за зріст актрис, що ними керують, у напівоб'ємних костюмах із рукавами, через які актриси власними руками створюють пластику живої людини. Однак, плоске обличчя з нерухомою мімікою створює ефект маски, натякаючи на подвійну гру персонажів.

Ще одним яскравим прикладом використання вирізаних лазерним верстатом з фанери ляльок є вистава «Захмарна леді» (2021, КЗ ТВЗК «Театр ляльок на лівому березі Дніпра» режисер – Р. Неупокоев, художник – М. Данько). В даному випадку, плоскі ляльки виправдано заданою формою 3D-книжок, де карта Лондона постає перед глядачами у форматі книги-панорами. Персонажі, про яких розповідається історія, живуть у Лондоні, тому ляльок створено відповідними до заявленої форми.

Організація простору сцени тісно пов'язана з використанням нових досягнень науки у технічному оснащенні театру. Виразним художнім засобом стало світлове оформлення вистав з використанням різноманітних екранів, керованих комп'ютерними системами і проєкцій (фото-, відео-, лазерних тощо). Проєкції можуть складатися з цифрових елементів реальних об'єктів, або з віртуальних чи графічних. Такі проєкції з елементами акторсько-лялькової гри можуть створювати додаткові рівні трансляції інформації. Окрім цифрових декорацій з мультимедійними екранами можуть залучатися до сценографічного оформлення світлодіодні елементи декорацій та костюмів.

У цьому сенсі театр ляльок слідує шляхами, що є спільними для сценічного мистецтва. Доречним буде процитувати думку С. Триколенко: «Сучасний український театр має у своєму арсеналі візуальних засобів проєкційну та освітлювальну техніку, яка дає можливість створювати оригінальне оформлення, і миттєво змінювати місце дії. Фото- та відеоряд може бути відзнятим заздалегідь, а може формуватися прямо під час дії вистави. Театр стає на інноваційний шлях розвитку: використовуючи досягнення новітніх технологій як основних складових постановочного процесу – режисерської експлікації, створення декорацій та костюмів, він розвивається в тісній взаємодії з техногенним процесом...» [5; 148]. Також у висновках статті дослідниця пише: «Взаємовплив розвитку техніки і розвитку видовищних мистецтв на початку ХХІ століття став фактично невід'ємною частиною еволюції режисерських й художніх пошуків. Використання проєкцій дає можливість здійснювати театральні постановки з мінімальним використанням реальних декорацій та бутафорії» [5; 155].

За допомогою світлових приладів та проекцій можна створювати різноманітні ефекти, наприклад, змінювати колір або інтенсивність освітлення, створювати тіні, проекції або комп'ютерні анімації на сцені, що доповнює і підсилює сюжет та настрій вистави, або стає частиною декорацій.

У виставі «Маленька Баба Яга» (2019 р., Київський академічний театр ляльок, режисери – Є. Огородній, І. Федірко, художник – М. Данько) поєднуються ляльки планшетної системи з використанням сучасних цифрових технологій. В виставі задіяно принцип віртуальних декорацій, де сценічний простір, тобто навколишнє середовище ляльок, створено з екранних проекцій та кольорових анімацій. Такий прийом утворює ефект мультиплікаційного фільму, що виводить мистецтво театру ляльок на новий етап творчості.

Ще одним прикладом використання сучасних технологій в театрі ляльок є вистава «Чарівник країни Оз» (2023 р., Київський академічний театр ляльок, режисер – Д. Драпиковський, художник – М. Данько). Виставу створено у форматі музичного телешоу, де герої діляться власними історіями з надією отримати допомогу від Чарівника, що і є провідною ідеєю цього шоу. У виставі задіяні екрани телевізорів, на яких висвічується різна інформація про персонажів вистави, використовуються лазерні проекції і рухомі декорації. Така форма перетворює відому історію на пародію сучасного суспільства, підіймаючи актуальні питання про взаємовідносини людини зі світом.

Стрімкий розвиток художньо-технічного інструментарію музичної звукорежисури оптимізує створення звукових складових комплексного художнього образу вистави, що стає органічною частиною формування властивостей звукового простору. Технічні можливості (обладнання, програми для монтажу) звукорежисерів дозволяють записувати фонограми різного рівня складності. Використання різних форматів мікрофонів, звукозаписи, мікшування звуків, способи обробки звукового матеріалу та зведення його воєдино при створенні фінальної версії музичного оформлення – все це відповідає за формування слухових вражень у глядача.

Цю проблему намагається осмислити М. Ужинський, який наголошує: «Сьогодні в театрі дуже важливі пошуки нових виразних засобів і прийомів, здатних передати драматургічний задум дійства і допомогти заволодіти повністю увагою глядача. У вирішенні цих завдань велику роль відіграє музика, тому що вона завжди мала величезний вплив на людину, на її настрій, психіку. Музичний супровід передає будь-який емоційний стан героя, відтінки його настрою. Також за допомогою музики можна передбачати або, навпаки, завершувати ту чи іншу подію, створивши цілі закінчені форми актів і сцен» [6; 82-83].

Музичні спецефекти можуть бути синхронізовані з рухами ляльок або подіями на сцені, що створює атмосферну підтримку для вистави, де глядачі можуть сприймати їх як частину історії, які працюють на посилення емоцій. Щодо використання новітніх технологій при створенні музики і звукового оформлення вистав театру ляльок – композитор може користуватися власною електронною бібліотекою з великою кількістю семплів, формуючи неповторний музичний супровід вистави.

Одним із прикладів використання технологій в музиці є вистава «Був собі Пес» (2023 р., КЗ ТВЗК «Театр ляльок на лівому березі Дніпра», режисер – Р. Неупокоев, художник – В. Задорожня, композитор – Є. Столяр). Композитор створює обробку (свого роду кавер-версію) української народної пісні «Ой, у вишневому садку...», надаючи їй містичності, додаючи звучання сучасних інструментів, різні електронні звуки, ритмічний малюнок, що викликає асоціації із жанром менуету, поєднуючи з вокальним виконанням в народному стилі. Завдяки такій інтерпретації відома народна пісня осучаснюється і органічно вписується у художній образ вистави, підкреслюючи актуальність українського фольклору у сьогоденні.

Іншим прикладом цифрових технологій музичного оформлення можемо назвати роботу того ж творчого тандему «режисер-композитор» у виставі «Івасик-Телесик» (2024 р., КЗ ТВЗК «Театр ляльок на лівому березі Дніпра» режисер – Р. Неупокоев, композитор – Є. Столяр). Для втілення традиційного казкового сюжету композитор створив музику, де алюзії на фольклорні джерела вплетені до цілком сучасної фактури. Наприклад, у сцені, де всі змії збираються разом аби скуштувати Івасика-Телесика, персонажі вистави танцюють під музику в стилі техно; в такий спосіб дія немов би переводиться до реалій теперішнього часу. Принцип такого застосування елементів фольклору провадиться в усіх музичних номерах у виставі, що робить матеріал більш близьким сьогоденішньому глядачу.

Використання цифрових технологій (комп'ютерні ефекти) в нинішньому мистецтві театру ляльок викликає чимало дискусій. Звичайно, для цієї театральної сфери немає сенсу змагатися із сучасними технічними можливостями, приміром, аудіовізуального мистецтва. Технічні й технологічні інновації мають бути лише додатковим інструментом, який отримують режисери, художники і композитори. При цьому не завжди всі ці нововведення працюють на рух вперед. Перевага театру ляльок в його специфіці, дивовижному процесі одухотворення неживого. Лялька, що немов би оживає у руках актора, справляє магічне враження, на відміну від механізму, що приводиться до руху натисканням кнопки. Тому будь-яку інновацію потрібно вводити обережно, перевіряючи на необхідність в ній, аби не зруйнувати творчої цілісності вистави.

Висновки. Нині нові технології мають неабиякий вплив на розвиток театру ляльок: з'являються незвичайні форми вистав, специфічні механізми постановочного процесу і організації театральної справи в цілому. Завдяки цифровим технологіям (Інтернет) театр ляльок здатний вийти за межі будівлі театру, розширюючи кордони спілкування з глядачем, який створює додатковий піар. Досягнення цифрових технологій сприяють розвитку сценографії, надаючи можливість створювати новий художній синтез у виставах. Серед засобів виразності наразі домінуючим є світлове оформлення з використанням різноманітних відеопроєкцій та екранів, керованих комп'ютерними системами.

Режисери можуть точно звести світлову і музичну схеми, розвиваючи композиційну структуру мізансцен. Поєднання звуку, відеоряду, пластичної дії акторів, не переважані зайвими словами діалоги ляльок створюють особливі смисли, що існують на межі абстракції і тактильних асоціацій, посилені музичними і відео образами.

Використання цифрових технологій в театрі ляльок дає, з одного боку, нові можливості, що допомагають збагатити виставу, створюючи захоплюючі ефекти і поліпшуючи взаємодію з глядачем. З іншого, це може спричиняти складнощі, вимагати додаткового навчання і фінансових витрат. Впровадження занадто великої кількості цифрових елементів може призвести до втрати відчуття живого виконання і унікальності ручної роботи, що є однією з головних переваг театру ляльок. У гонитві за новачками потрібно не втратити найціннішого – мистецтва. Експеримент та сама його постійна наявність мають виступати як знак поступального руху і розвитку. Театр ляльок має свою унікальну естетику і стиль, тому необхідно знайти баланс між використанням нових технологій та збереженням традицій даного мистецтва.

Список використаної літератури

1. Бистрякова В., Осадча А., Пільгук О. Інновації та технології в сучасному мистецтві. *Вісник Львів. нац. акад. мистецтв*, 2017. Вип. 32. С. 189-199. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1068902>
2. Дерман Л. М., Кобилянська М. Ю. Театральне мистецтво як засіб соціокультурної комунікації в епоху цифрових технологій. *Гуманітарний корпус: Зб. наук. ст. з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії* Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2021. Вип. 37 (т. 1). С. 33-36. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/34224> (дата звернення: 14.03.2024)
3. Липківська Г. К. Мультимедійні засоби на сучасній театральній сцені. *Вісник Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво*. 2018. № 1. С. 103–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bknucassa_2018_1_11 (дата звернення: 08.02.2024)
4. Тонкошкура О. Театр в епоху цифрових технологій. *Художня культура. Актуальні проблеми*, 2022. № 18 (2). С. 30–35. DOI: [https://doi.org/10.31500/1992-5514.18\(2\).2022.269774](https://doi.org/10.31500/1992-5514.18(2).2022.269774)
5. Триколенко С. Т. Формування сценічного середовища за допомогою мультимедійних засобів як один з прийомів поєднання новітнього медійного та традиційного образотворчого мистецтва. *Проблеми розвитку міського середовища*, 2016. Вип. 2. С. 147–156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prms_2016_2_19 (дата звернення: 21.03.2024).
6. Ужинський М. Мистецькі технології та звукорежисура у драматичному театрі. *Молодий вчений*, 2019. 3 (67). С. 81-84. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-3-67-16>
7. Хвостова Т. В. Сучасний український театр у вимірі інтернет-культури. *Культура і сучасність : альманах*. 2023. № 2. С. 39–43. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2023.293742>

References

1. Bystriakova V., Osadcha A., Pilhuk O. (2017). Innovatsii ta tekhnolohii v suchasnomu mystetstvi. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*. Vyp. 32. P. 189-199. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1068902> [in Ukrainian].
2. Derman L. M., Kobylynska M. Yu. (2021). Teatralne mystetstvo yak zasib sotsiokulturnoi komunikatsii v epokhu tsyfrovyykh tekhnolohii. *Humanitarnyi korpus: Zbirnyk naukovykh statei z aktualnykh problem filosofii, kulturolohii, psykholohii, pedahohiky ta istorii*. Vinnytsia : TOV «TVORY». Vyp. 37 (tom 1). – P. 33-36. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/34224> (accessed: 14.03.2024) [in Ukrainian].
3. Lypkivska H. K. (2018). Multymediini zasoby na suchasniy teatralnii stseni. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seriya: Stsenichne mystetstvo*. № 1. P. 103–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bknucassa_2018_1_11 (accessed: 08.02.2024) [in Ukrainian].
4. Tonkoshkura O. (2022). Teatr v epokhu tsyfrovyykh tekhnolohii. *Khudozhnia kultura. aktualni problemy*. №18(2). P. 30–35. DOI: [https://doi.org/10.31500/1992-5514.18\(2\).2022.269774](https://doi.org/10.31500/1992-5514.18(2).2022.269774) [in Ukrainian].
5. Trykolenko S. T. (2016). Formuvannia stsenichnoho seredovyshcha za dopomohoiu multymediinykh zasobiv yak odyn z pryimiv poiednannia novitnoho mediinoho ta tradytsiinoho obrazotvorchoho mystetstva. *Problemy rozvytku miskoho seredovyshcha*. № 2. P. 147–156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prms_2016_2_19 (accessed: 21.03.2024) [in Ukrainian].
6. Uzhynskiy M. (2019). Mystetski tekhnolohii ta zvukorezhysura u dramatychnomu teatri. *Molodyi vchenyi*. 3 (67), 81-84. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-3-67-16> (accessed: 09.05.2024) [in Ukrainian].
7. Khvostova T. V. (2023). Suchasnyi ukrainskyi teatr u vymiri internet-kultury. *Kultura i suchasnist : almanakh*. № 2. P. 39–43. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2023.293742> (accessed: 25.03.2024).

DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE ART OF CONTEMPORARY UKRAINIAN PUPPET THEATRE

Zadorozhnia Daria – Postgraduate Student of the Department of Theater Studies at the Kyiv National I. K. Karpenko-Kary Theatre, Cinema and Television University (Kyiv, Ukraine)

The article deals with the use of digital technologies in creating an artistic image and organising the creative process in puppet theatre. It is noted that the integration of the latest technologies into the theatrical space is a common trend in various areas of the performing arts. The aspects of communication «theatre – audience» when using the possibilities of the Internet are highlighted. The manifestations of the synthesis of traditional theatrical technologies with modern multimedia technologies, ways of updating the principles and techniques of organising the stage space in contemporary puppet theatre are presented. The factors of harmonisation in the new conditions of creative and technical aspects of the artist's activity, as well as the expansion of artistic and technical tools of sound engineering are considered. Based on the material of performances of 2017-2024 by Kyiv puppet theatres, the author analyses the methods of artistic synthesis with the use of the latest technologies.

Key words: digital technologies, new technologies, scenographic space, means of expression, puppet theatre.

UDC 792.97(477) «20» (045)

DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE ART OF CONTEMPORARY UKRAINIAN PUPPET THEATRE

Zadorozhnia Daria – Postgraduate Student of the Department of Theater Studies at the Kyiv National I. K. Karpenko-Kary Theatre, Cinema and Television University (Kyiv, Ukraine)

Relevance of research. Today's world is developing more and more intensively, and digital technologies are beginning to take root in many areas of life. They are penetrating various artistic fields, including puppetry, influencing its development and improvement. Digital technologies offer new ways of creating puppets and sets, allow the use of audiovisual effects to create atmosphere and emotion, and enable online broadcasting and recording of performances. The study of the latest trends in the art of puppetry and the incorporation of digital technologies in theatrical productions is a relevant aspect in today's socio-cultural context. *Main objective of the study.* The purpose of the article is to highlight the main trends in the use of digital technologies in the art of puppetry.

The research methods. The method of analysis, as well as the method of generalization, are applied.

Results and conclusions. Today, new technologies have a significant impact on the development of puppet theatre: unusual forms of performance, specific mechanisms of the production process and the organisation of theatre in general appear. Thanks to digital technologies (the Internet), puppet theatre is able to go beyond the theatre building and extend the boundaries of communication with the audience, creating additional PR.

Advances in digital technology have contributed to the development of scenography, allowing the creation of a new artistic synthesis in performances. The dominant means of expression today is lighting design, with the use of various video projections and computer-controlled screens. Directors can precisely combine lighting and music schemes to develop the compositional structure of the mise-en-scene. The combination of sound, video, the plastic action of the actors and the dialogue of the puppets, which is not overloaded with unnecessary words, creates special meanings that exist on the verge of abstraction and tactile associations, enhanced by musical and video images.

The use of digital technology in puppet theatre offers new opportunities to enrich the performance, create exciting effects and improve interaction with the audience. On the other hand, it can also present challenges, requiring additional training and financial costs. The introduction of too many digital elements can lead to a loss of the sense of live performance and the uniqueness of handmade puppetry, which is one of the main benefits of puppetry. In the pursuit of innovation, we must not lose what is most precious – the art. Experimentation and its very constant presence should be a sign of progressive movement and development. Puppet theatre has its own unique aesthetic and style, so it is necessary to find a balance between the use of new technologies and the preservation of the traditions of this art.

Key words: digital technologies, new technologies, scenographic space, means of expression, puppet theatre.

Надійшла до редакції 15.05.2024 р.

УДК 791.1(477) «2000-2020» (045)

**ВІЗУАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ІСТОРИЧНОГО ПРОСТОРУ В УКРАЇНСЬКОМУ
ІГРОВОМУ КІНО (2000-2020 рр.)**

Демиденко Максим Вадимович -- аспірант, викладач кафедри фотомистецтва та операторської майстерності, Харківська державна академія культури, м. Харків
<https://orcid.org/0000-0001-8021-2641>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.781>
maksym.demydenko@gmail.com

Мархайчук Наталія Віталіївна -- кандидат мистецтвознавства, доцент, декан факультету аудіовізуального мистецтва, Харківська державна академія культури, м. Харків
<https://orcid.org/0000-0002-2321-9107>
natalkakharkiv@gmail.com